

Expeditie Mooi Noord-Holland

Verslag

Donderdag 14 september 2017

Inhoudsopgave

Inleiding	3
2 Aanleiding	3
3 Inhoudelijke lezingen	3
4 Op expeditie	4
5 Provinciale kaders	5
6 De Haarlemmermeer: de opgaven op drie schaalniveaus	6
6.1. Het macroniveau: de polder	6
6.2. Het mesoniveau: de structuurdragers van de polder	7
6.3. Het microniveau: de kavels en erven	8
6.4. Samenvattende uitkomsten	9
Aanwezigenlijst	10

1. Inleiding

Met de Omgevingswet in aantocht wordt het een grote uitdaging voor gemeenten om de interne en maatschappelijk cultuuromslag naar een constructieve, ontwikkelingsgerichte benadering van het landschap te bewerkstelligen. Het Steunpunt Monumenten en Archeologie organiseert daarom zogenoemde expedities waar diverse partijen binnen een gebied bij betrokken zijn. De expedities helpen een gemeente met een concreet vraagstuk op gang en bieden tegelijkertijd een frisse blik op een vraagstuk dat vaker voorkomt in de provincie, zoals in de Haarlemmermeer het onderwerp recreatie en de ontzettende hoge dynamiek van ontwikkelingen in de Haarlemmermeer. Bij deze expedities wordt een integrale benadering van en visie op de transformatie van het cultuurlandschap nagestreefd.

De Expeditie Mooi Noord-Holland was dit jaar onderdeel van het programma van de Landschapstriënnale 2017 in Park21 in de Haarlemmermeerpolder en vond plaats op het toekomstige landgoed de Kleine Venne. De Landschapstriënnale maakt het gesprek mogelijk tussen belanghebbenden en professionals over de kansen, de ontwikkeling, de samenwerking en de oplossingen voor het landschap van de toekomst. Het thema van de Landschapstriënnale 2017 was Het volgende landschap. Omdat het doel van de Expeditie Mooi goed aansloot bij dat thema is besloten tot de Landschapstriënnale als locatie. De Haarlemmermeerpolder met daarbinnen een breed scala aan ruimtelijke ontwikkelingen vormde in zijn geheel het onderwerp van de expeditie.

2. Aanleiding

De Expeditie Mooi Noord-Holland had dit jaar als doel om met experts en betrokkenen uit te zoeken hoe erfgoed kan worden ingezet om nieuwe ontwikkelingen in de Haarlemmermeer te verankeren in het landschap en de rijke cultuurhistorie beleefbaar te maken. Wat kan de Haarlemmermeer voor de MRA betekenen en andersom, en welke rol speelt cultuurlandschap en erfgoed hierin, bijvoorbeeld met betrekking tot de kwaliteit van de leefomgeving?

“Ons landschap is het speelbord voor ruimtelijke ontwikkelingen” aldus landschapsarchitect Dirk Sijmons. Dat geldt zeker voor het transformatielandschap van de Haarlemmermeerpolder dat al decennialang één van de meest dynamische landschappen van de provincie Noord-Holland is. Zowel ontwikkelingen met een hoge dynamiek (woningbouw, infrastructuur en bedrijvigheid) als met een lage dynamiek (schaalvergroting agrarisch landschap, watersysteem, recreatieve-ecologische verbindingen) moeten een plaats krijgen op dat speelbord. Tegelijk vormt dat speelbord (archeologie, monumenten en cultuurlandschap) een belangrijk deel van het culturele erfgoed van de gemeente. Vaak wordt gedacht dat nieuwe ontwikkelingen op gespannen voet staan met erfgoed, maar dit hoeft niet. Volgens André Lardinois van de Radboud universiteit zijn veel nieuwe ontwikkelingen juist succesvol doordat ze zijn verankerd in het bekende. Door erfgoed als aanleiding te zien om ontwikkelingen op gang te brengen, erfgoed als ‘vector’. De vraag is daarom: Hoe kunnen we erfgoed inzetten om nieuwe ontwikkelingen in de Haarlemmermeer te verankeren in het landschap, cultuurhistorie beleefbaar te maken, maar ook te bouwen aan een volgend landschap?

Historische kaart van de Haarlemmermeer circa. 1531

3. Inhoudelijke lezingen

Na een introductie van Dorine van Hoogstraten en Joop Slangen over het doel van de Expeditie vonden er drie inhoudelijke lezingen plaats. Archeoloog Monica Dütting en landschapshistoricus Jeroen Zomer gaven een kort overzicht van de gelaagde geschiedenis van de Haarlemmermeerpolder.

In de Haarlemmermeer is sprake van een stapeling van landschappen uit de verschillende perioden. De diepste ondergrond wordt gevormd door landschappen uit het Pleistoceen. In deze zeer lange periode kwamen afwisselend

(zeer) koude en warme perioden voor. Tijdens de voorlaatste ijstijd, het Saalien, bereikten de enorme gletsjers vanuit Scandinavië ook Nederland. Hieraan danken we o.a. de stuwwallen op de Veluwe en tussen Arnhem en Nijmegen maar ook de keileembulten van Texel en Wieringen., Tijdens het einde van de laatste ijstijd, het Weichselien, heerste een koud toendraklimaat. Die toendrapsteppe werd bevolkt door rendierjagers en ligt circa 8 m onder het huidige oppervlak. In de periode daarna neemt de temperatuur toe, en vernat het landschap. Tijdens het Mesolithicum is het gebied bevolkt door rondtrekkende kleine groepen die leefden van het verzamelen van voedselgewassen, de jacht en de visvangst. Door de toenemende veengroei wordt het gebied steeds slechter bewoonbaar. Hoger gelegen gebieden blijven wel in gebruik door de Neolithische boeren. Stenen bijlen en dissels getuigen hiervan. Het water wordt gebruikt als doorgangsroute. Ook de Romeinen benutten de waterwegen, getuige een schatvondst uit de Haarlemmermeer. Vanaf de vroege Middeleeuwen raakt het gebied door de veengroei vrijwel onbewoond. Door de latere afvening en inpoldering, kunnen archeologische resten echter weer dicht onder het oppervlakte liggen.

De eerste echte grootschalige ontginning van het gebied vond plaats in de periode tussen 900 en 1500 n. Chr. De turfwinning vond plaats vanuit de ontginningsassen. Waar het turf gewonnen was bleef een meer over. Omdat het gevaar bestond dat het meer zich nog verder zou uitbreiden werden in 1796 de eerste inpolderingsplannen gemaakt.

De lezing van Alex Jansen ging in op de planvormingsgeschiedenis in en rond de Haarlemmermeerpolder. De eerste planvorming betrof de inpoldering en de verdeling van de kavels, gevolg door de aanleg van de stelling van Amsterdam. In 1912 werden de eerste spoorlijnen aangelegd in de polder. Vervolgens werd een beeld geschetst van de snelgroeiende kernen van Hoofddorp en Nieuwe Vennep. Deze versnelde woningbouw maakte het noodzakelijk om ook aan groenontwikkeling te doen in de vorm van onder andere het Haarlemmermeerse bos.

Met de groei van Schiphol en stijgen van de waterspiegel is er momenteel een noodzaak om groenzones te ontwikkelen en waterbergingen te realiseren. De aanliegroutes van Schiphol, locaties waar geen woningbouw mogelijk, zijn de ideale plek hiervoor (zie bijvoorbeeld Park 21).

Na de recente crisis wordt de woningbouw in het gebied niet meer grootschalig aangepakt. In plaats daarvan wordt gefaseerd gebouwd en uitgebreid. Hierbij wordt rekening gehouden wat voor landschapsstructuur nodig is: waar komen de parken, de landerijen, het agrarisch gebied, het water en plassen?

Rik de Visser sloot het plenaire gedeelte van de dag af met een verhaal over Park 21 en het culturele landschap van de Haarlemmermeerpolder. Park 21 maakt deel uit van de parkstructuur Lisse, Hoofddorp, Nieuwe Vennep. Het park is 6 km lang en 1,6 km breed. *“Met Park 21 wordt geïnvesteerd in de toekomst van de Haarlemmermeer, zoals ooit ook in New York geïnvesteerd is in groen bij de aanleg van Central Park”*, aldus De Visser.

© Kenneth Stamp

4. Op expeditie

Het weeralarm en de daarmee gepaard gaande regenbuien en windhozen droegen bij aan een echt ‘expeditie’ gevoel. Een fietstocht zat er helaas niet in. Busje werden ingezet om de deelnemers door de polder te leiden. De deelnemers werden opgedeeld in drie groepen die ieder een eigen schaalniveau ging onderzoeken. Met de ontwerpogave van de middag in het achterhoofd gingen de groepen het gebied in en bekeken het erfgoed en de verschillende ruimtelijke opgaven op dat schaalniveau. De routes waren afhankelijk van het schaalniveau en de ruimtelijke ontwerpogaves die er speelden.

Het macroniveau: de polder, de ringdijk en de ringvaart

Onder leiding van Annemarie Lodder nam een groep het schaalniveau op macroniveau onder de loep. Hierbij werd

vooral gekeken naar de ringvaart, de ringdijk met de drie gemalen en de forten van de Stelling van Amsterdam in de context van het (MRA) landschap.

© Kenneth Stamp

Het mesoniveau: de structuurdragers van de polder

Een andere groep ging onder leiding van Judith Korpershoek het mesoniveau van de polder onderzoeken. Door deze groep werd vooral gekeken naar de orthogonale structuur van de polder met de Hoofd- en Kruisvaart, de boerderijlinten, de gemalen op de kop van deze vaarten, en de genedijk die daar dwars doorheen loopt.

Het microniveau: de kavels en erven.

Tijdens deze excursie onder leiding van Jan-Richard Kikkert en Ruut van Paridon werd een aantal erven bezocht en werd er gesproken met de bewoners over de historie van de gebouwen en het bedrijf, de noodzakelijke aanpassingen van het erf in de toekomst en de inpassing van de agrarische werkzaamheden in Park 21. Twee van de bezochte erven lagen in het Park 21. De eerste boer vertelde over de onmogelijkheid te investeren en te renoveren omdat het erf en de landerijen niet in eigendom waren maar gepacht. Met de komst van Park 21 was de toekomst voor hun voortbestaan onzeker. Om het bedrijf rendabel te maken werden er andere activiteiten ontplooid zoals een boerencamping, het verkopen van vuurwerk en het telen van bloembollen. De tweede boerderij was wel in eigendom. Hier werden geëxperimenteerd met het overschakelen naar biologische teelt en naar speciale granen. De producten worden afgezet bij gespecialiseerde brouwerijen en restaurants.

5. Provinciale Kaders

Na de expeditie bespraken Jandirk Hoekstra (Park) en Sacha Maarschall de provinciale kaders, de herziene Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en het Kwaliteitsbeeld voor het Noord-Hollandse landschap 2050 m.b.t. de Haarlemmermeerpolder. Jandirk Hoekstra ging hierbij in op de belevingskant van het landschap waarbij de open ruimtes en historische lijnen een belangrijke rol spelen.

Sacha Maarschall gaf een introductie op de geactualiseerde en vernieuwde Leidraad Landschap en Cultuurhistorie die geschreven is met als doel samen met ontwikkelaars en inwoners te werken aan het behouden en versterken van de kwaliteit van het landschap en de leefomgeving. Door middel van gebiedsgerichte en ontwikkelingsgerichte beschrijvingen geeft de Leidraad op hoofdlijnen richting aan de optimale inpassing en verschijningsvorm van ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de Haarlemmermeer werden de volgende kernwaarden benoemd:

Landschappelijke karakteristiek

De Haarlemmermeerpolder ligt vier tot zes meter onder NAP en heeft een consequente en sober uitgevoerde structuur. De Ringvaart is door de grillige rand van het meer gegraven. De ingesloten veenrestanten zijn in de polder te herkennen als 'bovenlanden'. Ook voormalig eiland Abbenes is herkenbaar in de ondergrond. Het

resultaat is een droogmakerijenlandschap met restanten veenpolderlandschap. De polder heeft een hoofdvaart over de grootste lengte van de polder. De vaarten, tochten, polderwegen en boombeplanting in enkele rijen vormen loodrecht op elkaar staande lijnen.

De Geniedijk wijkt deels af van de orthogonale structuur. Ook de (veel later aangelegde) snelwegen, spoorwegen en start- en landingsbanen liggen als losse laag in de polder. Een casco van groen- en recreatiegebieden vormt de ruimtelijke scheiding tussen de kernen.

Openheid en ruimtebeleving

De Haarlemmermeerpolder is flink verstedelijkt. Toch heeft deze polder nog deels een open tot zeer open karakter. Vooral het landschap direct rond de luchthaven is grotendeels open. Dit is het gevolg van de geluids- en veiligheidscontouren. Ten zuiden van Zwanenburg ligt een aaneengesloten open ruimte, die door de hoger gelegen A9 van de rest van de polder wordt gescheiden. De restanten van het veenweidegebied liggen hoger dan de droogmakerij. De openheid in het gebied tussen Hoofddorp en Nieuw-Vennepe zal veranderen door de ontwikkeling van Park21. Ten zuiden van Nieuw-Vennepe is het landschap zeer open als resultaat van het Groene Hart-beleid. De openheid wordt hier doorsneden door de A4, A44, Hogesnelheidslijn en de spoorlijn. De populierenbeplanting langs de ontginningslijnen zorgt voor (half-transparante) coulissen. De A4 ligt nu nog grotendeels in een open landschap, maar dit landschap is deels aangewezen voor stedelijke ontwikkeling. De bruggen ontworpen door de architect Calatrava, de tweelingtorens bij station Hoofddorp en Big Spotters Hill zijn de belangrijkste landmarks.

Ruimtelijke dragers

De Ringvaart(dijk) is de belangrijkste regionale lijn, de staande mastroute en verbinding tussen een reeks dorpen en buurtschappen. De Hoofdvaart met bomenrijen vormt de belangrijkste drager binnen de polder, met gemalen op de koppen. Parallel hieraan lopen de polderlinten, aangezet met boombeplanting en boerderijen op regelmatige afstand van elkaar. De dwarswegen zijn ruimtelijk minder aangezet, met uitzondering van de Lisserweg. Dwars door de polder loopt de markante Geniedijk die, met de forten bij Vijfhuizen, Hoofddorp en Aalsmeer en ondersteunende verdedigingswerken, deel uitmaakt van de Stelling van Amsterdam. De verstedelijking, de snelwegen A4 en de (oorspronkelijke) A9 en de groen- en recreatiegebieden volgen in grote mate de ritmiek van het poldergrid. De meer recente uitbreidingen van het wegennet en omlieggingen (A9-Badhoevedorp), maar ook lagen uit het Park21 komen steeds autonomer te liggen ten opzichte van het poldergrid.

6. De Haarlemmermeer: de opgaven op drie schaalniveaus

In de middag vonden er drie parallelle schetssessies plaats waarin de verschillende groepen onder leiding van tafelvoorzitters zelf aan de slag gingen met kaarten, klei en knutselwaar om zo de drie schaalniveaus te onderzoeken. Dit gebeurde aan de hand van een aantal opgaven, deze worden per niveau besproken.

6.1. Het macroniveau: de polder

In deze schetssessie onder leiding van Sacha Maarschall en Annemarie Lodder werden de ringvaart en de ringdijk met de drie gemalen en de forten van de Stelling van Amsterdam als parels aan het snoer als uitgangspunt genomen. Als kenmerken werden hierbij de continue structuur met contrast tussen oud land en nieuw land aan weerszijden gebruikt.

In deze schetssessie onder leiding van Sacha Maarschall en Annemarie Lodder werden de ringvaart en de ringdijk met de drie gemalen en de forten van de Stelling van Amsterdam als parels aan het snoer als uitgangspunt genomen. Een belangrijk kenmerk van deze structuur is de continuïteit en het contrast tussen oud land en nieuw land aan weerszijden.

© Kenneth Stamp

De casus:

De macroniveau groep kreeg als casus om een ontwerp te maken voor een deel van de ringdijk waar de stedelijke druk hoog is, op een wijze waarmee de verkeersveiligheid en leefbaarheid verhoogd wordt en de kwaliteit van het landschap wordt verbeterd. De groep moest rekening houden met toekomstige stedelijke groei en met het erfgoed. Er moest naar beide zijden van de Ringvaart worden gekeken alsmede de mogelijke regionale schakelfunctie van de ringvaart met betrekking tot MRA-opgaven zoals recreatie, verkeer en stedelijke druk. De grootste vraag hierbij was, hoe kan de ringvaart het middelpunt worden van het landschap in plaats van de achterzijde van allerlei ontwikkelingen zoals nu het geval is?

6.2. Het mesoniveau: de structuurdragers van de polder

Onder leiding van Marlies van Diest en met introductie van Alex Jansen boog de tweede groep zich over het onderwerp van de structuurdragers van het landschap in de polder.

© Kenneth Stamp

De opgave:

Om meer recreanten naar het gebied te trekken denkt de gemeente Haarlemmermeer na over het creëren van kijkersheuvel of een big spotters hill, vergelijkbaar met bijvoorbeeld de Piramide van Austerlitz, het Groene schip bij Spaarnwoude of het Kopje van Overveen. Het moet een uitzichtpunt vormen voor het vliegverkeer rond luchthaven Schiphol en het landschap van de Haarlemmermeerpolder. Tegelijkertijd zou het ook een landmark moeten vormen dat een extra dimensie geeft aan het doorgaans platte landschap. Tegelijk spelen de grote opgaven als energietransitie, verstedelijking en schaalvergroting van de landbouw ook mee.

Casus:

Als casus kreeg groep twee om een landmark met uitzichtfunctie te ontwerpen ergens in het landschap van de Haarlemmermeerpolder.

Ze moesten hierbij rekening houden of aansluiten bij de bestaande structuren in het cultuurlandschap van de polder.

Uitkomsten:

Met behulp van een grote kaart van de polder werd een analyse gemaakt van de gelaagdheid van het bestaande landschap en werd nagedacht over de locatie van de verschillende functies. In tweetallen werd gewerkt aan de onderdelen infrastructuur, kernen en kernkwaliteiten en erfgoed. De uiteindelijke uitkomst is een kaart met punten en verbindingen tussen de verschillende lagen. Vooral de volgende drie aspecten kwamen hierbij naar boven.

Lange lijnen:

De lijnen infrastructurele lijnen zoals, verbindingswegen, snelwegen, waterwegen, spoorwegen en busbanen zijn prominent aanwezig in het landschap, maar staan vaak haaks op elkaar en volgen het rasterpatroon. De wandel en fietsroutes zouden ook een logische plaats moeten krijgen in het landschap, bijvoorbeeld langs één zijde van de hoofdvaart. Er moeten pauzeplekken komen voor fietsroutes en uitzichtpunten op de randen van de polder, maar ook wandelroutes op de Geniedijk en doorzichten in het landschap die in de lengte worden belicht.

De stedelijke omgeving/velden:

Door de stedelijke ontwikkeling van nieuw naar oud op de kaart weer te geven wordt duidelijk dat de linten belangrijke culturele dragers zijn.

De geschiedenis van de Haarlemmermeer:

Er moet gebruik gemaakt worden van plekken en inzichtpunten in het landschap. Zo kunnen bruggen gebruikt worden voor recreatief varen (roeien en kanoën) en als markeringen in het landschap. De spottersplekken bij Schiphol mogen opgewaardeerd worden en aangenamer worden gemaakt. Ook is het belangrijk dat prominente

plekken worden benadrukt, plaatsen als Abbenes (het oude eiland), de geniedijk en de ringdijk mogen meer aandacht krijgen.

De discussie die volgde op de analyse ging over de parklaag van Park21 in contrast met de openheid van het gebied. De gedeelde conclusie was dat op een aantal plaatsen de openheid van de polder en het doorzicht van oost naar west bewaard moet blijven. In vervolg daarop ontstond een discussie over het gebruik en toepassen van meer hoogbouw in de regio om elders in het gebied de openheid te sparen. De meningen over deze tactiek waren verdeeld, de vraag naar appartementen en de vraag naar eengezinswoningen zijn twee verschillende dingen.

© Kenneth Stamp

Zie ook het boekje 'Het is feest in de polder' dat Marlies van Diest samenstelde naar aanleiding van de Expeditie.

6.3. Het microniveau: de kavels en erven

Het microniveau met als onderwerp de kavels en erven, en specifiek het erf van Dirk Molenaar, werd door een groep onder leiding van Berthe Jongejan, met introductie van Rik de Visser en Dirk Molenaar behandeld.

Opgave:

Door de schaalvergroting van de agrarische bedrijven en de functieverandering van een deel van het gebied komt de oorspronkelijke functie van de agrarische erven vaak te vervallen. Om deze erven zoveel mogelijk in hun bestaande vorm te behouden wordt er gezocht naar een nieuwe functie voor deze erven en hun omgeving komen. Deze nieuwe ontwikkelingen moeten passen binnen het bestaande historische cultuurlandschap waarbij ook rekening gehouden moet worden met de snelle verstedelijking in het gebied en de ambitie van de gemeente om op den duur energieleverend te worden.

Casus:

De expeditie wordt gehouden op het erf van boer Dirk. Momenteel wordt het gehele kavel gepacht door boer Dirk. Hij heeft echter gevorderde plannen om het voorste gedeelte van zijn kavel in te richten als landgoed. Het achterste deel van het kavel kan dan als park ingericht worden. De invulling van het landgoed gaat in overleg met Haarlemmermeer en er worden ook eisen aan gesteld. Een mooi moment om, samen met de ontwerpers en boer Dirk, een inspirerend ontwerp te maken voor zowel het landgoed als de parklaag van de kavel.

© Kenneth Stamp

Uitkomsten:

Dirk heeft uitgebreide plannen voor het erf: een terp met horeca; iets met zorg en een oplossing bieden voor bezoekers. Zijn dilemma is vooral hoe zaken te combineren, bijvoorbeeld de combinatie park en landgoed. Het landgoed in de lengte oprekken zou het beste zijn.

Er komen drie modellen uit de sessie met als hoofdpunt dat het erf zo herkenbaar en intact mogelijk moet worden gehouden:

Een vierdeling van het erf:

Ideeën voor zorg: agrarische structuur (pluktuinen). Op de rand van het erfgoed horeca. Het kavel zo oorspronkelijk mogelijk houden. Het park, landgoed en de historische structuur van de Haarlemmermeer intact houden.

Wat is de kracht van cultuurhistorie? De herkenbaarheid nog sterker maken. Het erf gaat nu op in de rest van het landschap. Het idee is om het meer herkenbaar en zich te maken. Erf, landgoed en een parklaag:

Terug naar de oorsprong of het beginpunt. De ruimtelijke structuur versterken. Het erf en het landgoed krijgen meer allure door een parklaag. Hoe verhoudt het erf zich tot het landgoed? Dit moet los van elkaar komen te liggen.

Meer vrijheid via toerit langs schuur. Erf aan de ene kant en landgoed aan de andere kant.

6.4. Samenvattende uitkomsten:

De workshops hebben uiteindelijk veel opgeleverd, we kunnen hier veel inspiratie uit halen. De kracht van de Haarlemmermeer is dat het een unieke plek is. De verschillende schaalniveaus hebben veel met elkaar te maken: kwaliteit op een hoog schaalniveau, zoals een lange vaart, kan stuk gemaakt worden op een heel klein schaalniveau, door bruggen of het kappen van een boom. Een gemeente moet zich daar terdege van bewust zijn. De historische lijnen en elementen in dit landschap krijgen we cadeau. Om landschappelijke kernkwaliteiten, zoals openheid, te behouden, kun je economische dragers aangrijpen. Het plaatsen van windturbines, zonneparken of zelfs de aanleg van een landingsbaan van Schiphol hebben tot gevolg dat het landschap ter plaatse verder niet wordt volgebouwd met woningen of kantoren.

Om de uniekheid van de Haarlemmermeer te behouden moeten we onze krachten bundelen. Ontwikkelingen ten behoeve van de recreatie (zoals bijvoorbeeld fiets- en wandelpaden, vaarroutes) kunnen ook een kans bieden om historische structuren te herstellen of te versterken. De bescherming die erfgoed geniet (UNESCO status, landschapswetgeving, monumentenstatus) kan gebruikt worden om het bewustzijn van de kwaliteit van het landschap en het erfgoed te versterken.

Aanwezig:

Alex Jansen	Gemeente Haarlemmermeer
Annemarie Lodder	Gemeente Haarlemmermeer
Arjen den Breejen	Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude
Barbara Oosterwijk	Stichting NMF Erfgoedadvies/Steunpunt Monumenten en Archeologie
Berthe Jongejan	Colorfields
Corrie Verbeek	Gemeente Haarlemmermeer
Dick Hendriks	gemeente Edam- Volendam
Dirk Hoeksema	Stichting Haarlemmermeer Museum De Cruquius
Dorine van Hoogstraten	MOOI Noord-Holland/Steunpunt Monumenten en Archeologie
Edwin Raap	Landschap Noord-Holland
Elvira Gronovius	Dorp, Stad en Land
Esther van der Klis	Gemeente Amstelveen
Florine van der Does	MOOI Noord-Holland
Fred Freddes	
Gerdien van Beek	Gemeente Haarlemmermeer
Gerke Veenboer	Provincie Noord-Holland
Hans Pluckel	lid erfgoedcommissie Haarlemmermeer
Henk Nijenhuis	Gemeente Haarlemmermeer
Ingrid Langenhoff	MOOI Noord-Holland
Ingrid Nij Bijvank van Herel	Het Oversticht
Jan Boot	Gemeente Purmerend
Jan Richard Kikkert	K2 Architecten
Jandirk Hoekstra	Provincie Noord-Holland
Jef Mühren	MOOI Noord-Holland
Jeroen Zomer	MOOI Noord-Holland/Steunpunt Monumenten en Archeologie
Joop Slangen	Slangen Architecten/Gem. Haarlemmermeer
Judith Korpershoek	K2 architecten
Kirsten Bekkers	Gemeente Haarlemmermeer
Lidia Ferrari	Gemeente Haarlemmermeer
Lodewijk van Roij	RCE
Marijn Bos	Provincie Noord-Holland
Marlies van Diest	Van Diest Ontwerp
Marlous de Ruiter	MOOI Noord-Holland
Matthijs Beke	Gemeente Haarlemmermeer
Maurits van Putten	Podium voor Architectuur
Michel Driessen	Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude
Monica Dütting	Stichting NMF Erfgoedadvies/Steunpunt Monumenten en Archeologie
Nancy Arkema	Dorp, Stad en Land
Pam Rusman	Gemeente Gooise Meren
Piet Kanon	
Rene Blom	Gemeente Haarlemmermeer
Rik de Visser	Vista Architecten
Rob van Leeuwen	Morgenster landschap
Rosanne Bruinsma	MOOI Noord-Holland/Steunpunt Monumenten en Archeologie
Ruut van Paridon	K2 Architecten
Sacha Maarschall	Provincie Noord-Holland
Willemien van Duijn	Buro3 architecten
Yvette Burnier	Stichting NMF Erfgoedadvies /Steunpunt Monumenten en Archeologie

MOOI
NOORD-
HOLLAND

ADVISEURS
OMGEVINGSKWALITEIT

Het Steunpunt Monumenten en Archeologie Noord-Holland is een samenwerking tussen MOOI Noord-Holland en Stichting NMF en wordt mogelijk gemaakt door de Provincie Noord-Holland en de RCE.

info@steunpunterfgoednh.nl | www.steunpunterfgoednh.nl